

Ο περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1991 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 139 του 1991

**ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ
ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ**

Προοίμιο. Επειδή, συνεπεία της μαζικής μετακίνησης του Τουρκοκυπριακού πληθυσμού ως αποτέλεσμα της Τουρκικής εισβολής στις περιοχές που κατέχονται από τις Τουρκικές δυνάμεις εισβολής και της απαγόρευσης από τις δυνάμεις αυτές της διακίνησης του πληθυσμού αυτού στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, εγκαταλείφθηκαν περιουσίες που αποτελούνται από κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία,

Και επειδή για την προστασία των περιουσιών αυτών κατέστη απαραίτητη η άμεση λήψη μέτρων,

Και επειδή μεταξύ των μέτρων που λήφθηκαν περιλαμβανόταν και η διαχείριση των περιουσιών αυτών από ειδική επιτροπή που συστάθηκε με διοικητικές διευθετήσεις,

Και επειδή κατέστη αναγκαία η νομοθετική ρύθμιση του θέματος των Τουρκοκυπριακών περιουσιών στη Δημοκρατία.

Για όλα αυτά η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός τίτλος. 99(I) του 1992
35(I) του 1994
7(I) του 1996
33(I) του 1998
59(I) του 2003
56(I) του 2006
119(I) του 2007
141(I) του 2009
39(I) του 2010
68(I) του 2012
144(I) του 2018.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως οι περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμοι του 1991 έως 2018.

Ερμηνεία. 2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια—

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία·

«έκρυθμη κατάσταση» σημαίνει τη συνέπεια της τουρκικής εισβολής δημιουργηθείσα κατάσταση η οποία εξακολουθεί να υπάρχει μέχρις ότου το Υπουργικό Συμβούλιο, με γνωστοποίησή του δημοσιευομένη στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ορίσει ημερομηνία λήξης της κατάστασης αυτής·

«Κηδεμόνας» σημαίνει τον Υπουργό που διορίζεται με βάση το άρθρο 3·

2 του 59(I) του 2003. «πρόσφυγας» σημαίνει πρόσωπο που κατέχει προσφυγική ταυτότητα που εκδόθηκε από την αρμόδια αρχή·

24 του 1979
78 του 1980
79 του 1982
92 του 1984
114 του 1985

«πληγείσα περιοχή» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από το Νόμο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) τον 1979·

194 του 1987
46 του 1988.

«τουρκοκυπριακή περιουσία» περιλαμβάνει κάθε ιδιοκτησία κινητή ή ακίνητη που ανήκει σε Τουρκοκύπριο και βρίσκεται στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές και περιλαμβάνει και τη βακούφικη περιουσία

«Τουρκοκύπριος» σημαίνει Τουρκοκύπριο που δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές και περιλαμβάνει εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο που ελέγχεται από Τουρκοκύπριο, καθώς και το Εβκάφ

«Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργό Εσωτερικών και περιλαμβάνει εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό του.

Κηδεμόνας
τουρκοκυπριακών
περιουσιών.

3. Ο Υπουργός διορίζεται με τον παρόντα Νόμο Κηδεμόνας των Τουρκοκυπριακών περιουσιών και τις διαχειρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και ασκεί τις αρμοδιότητες που του χορηγούνται με τον παρόντα Νόμο διαρκούσης της έκρυθμης κατάστασης και μέχρις ότου επιτευχθεί τελική διευθέτηση του θέματος αυτού:

2 του 39(Ι) του 2010.

Νοείται ότι στα πλαίσια άσκησης της πιο πάνω εξουσίας του να διαχειρίζεται Τουρκοκυπριακές περιουσίες διαρκούσης της έκρυθμης κατάστασης, ο Υπουργός έχει επίσης εξουσία ως διαχειριστής, να άρει με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του και υπό τους κατά την κρίση του κατάλληλους όρους τη διαχείριση συγκεκριμένης Τουρκοκυπριακής περιουσίας ή μέρους αυτής, αφού λάβει υπόψη σε σχέση με τη διαχείριση τις συνθήκες και περιστάσεις της κάθε περίπτωσης και σταθμίσει όλους τους σχετικούς με το θέμα αυτό παράγοντες, περιλαμβανομένου του κατά πόσο ο Τουρκοκύπριος ιδιοκτήτης της περιουσίας ή οι κληρονόμοι ή οι διάδοχοί του στον τίτλο, ανάλογα με την περίπτωση, κατέχουν περιουσία που ανήκει σε Ελληνοκύπριο στις μη ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές:

Νοείται περαιτέρω ότι προσμετρούν θετικά σε άρση της διαχείρισης Τουρκοκυπριακής περιουσίας, μεταξύ άλλων, οι πιο κάτω παράγοντες:

(α) Ότι πρόκειται για τη διαχείριση περιουσίας που όταν περιήλθε στο καθεστώς διαχείρισής της από τον Κηδεμόνα ο Τουρκοκύπριος ιδιοκτήτης της περιουσίας είχε τη συνήθη διαμονή του στο εξωτερικό όπου είχε μεταβεί οποτεδήποτε πριν ή μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και ο εν λόγω ιδιοκτήτης συνεχίζει να διαμένει εκεί ή επέστρεψε ή επιστρέφει από το εξωτερικό για μόνιμη εγκατάσταση στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές, ή προτίθεται να επιστρέψει στις εν λόγω περιοχές,

(β) ότι πρόκειται για τη διαχείριση περιουσίας που σε οποιοδήποτε χρόνο μετά που περιήλθε στο καθεστώς διαχείρισής της από τον Κηδεμόνα ο Τουρκοκύπριος ιδιοκτήτης της περιουσίας εγκαταστάθηκε μόνιμα και συνεχίζει αδιάλειπτα να είναι μόνιμα εγκατεστημένος στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές,

(γ) ότι η υπό διαχείριση περιουσία αφορά κατοικία στην οποία διέμενε ο Τουρκοκύπριος ιδιοκτήτης και κάτοχός της πριν την τουρκική εισβολή του 1974 και στην οποία προτίθεται να κατοικήσει προσερχόμενος από τις μη ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές για μόνιμη εγκατάσταση στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές.

Συμβουλευτική
Επιτροπή.
3(α) του 59(Ι) του
2003.

4.—(1) Καθιδρύεται Συμβουλευτική Επιτροπή, σκοπός της οποίας είναι η μελέτη και παροχή συμβουλών στον Κηδεμόνα ο οποίος, προτού αποφασίσει σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το οποίο αφορά τη διαχείριση τουρκοκυπριακών περιουσιών, λαμβάνει υπόψη τη γνώμη της η οποία εξάγεται με απόφασή της που λήφθηκε με την πλειοψηφία των παρόντων μελών της.

3(β) του 59(Ι) του
2003.

(2) Η Συμβουλευτική Επιτροπή, η ηγεσία της οποίας είναι τριετής, αποτελείται από τα ακόλουθα πρόσωπα:

- (α) Τον Κηδεμόνα ή εκπρόσωπό του ως Πρόεδρο·
- (β) το Διευθυντή της Υπηρεσίας Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών·
- (γ) εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών·
- (δ) εκπρόσωπο του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων·
- (ε) εκπρόσωπο της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων·
- (στ) εκπρόσωπο της Παναγροτικής Ένωσης Κύπρου (ΠΕΚ)·
- (ζ) εκπρόσωπο της Ένωσης Κυπρίων Αγροτών (ΕΚΑ)·
- (η) εκπρόσωπο της Αγροτικής·
- (θ) εκπρόσωπο του Παναγροτικού Συνδέσμου·
- (ι) ανά έναν εκπρόσωπο των κοινοβουλευτικών κομμάτων.
- (ια) εκπρόσωπο της ΠΟΒΕΚ.
- 2 του 68(Ι) του 2012. (ιβ) εκπρόσωπο του Ευρωπαϊκού.
- 3(γ) του 59(Ι) του 2003. (3) Η Επιτροπή συνέρχεται κάθε δύο μήνες κατόπιν γραπτής πρόσκλησης από τον Κηδεμόνα ή εκπρόσωπο του ή ενωρίτερα, οποτεδήποτε κριθεί αναγκαίο από αυτόν ή εφόσον το ζητήσουν επτά τουλάχιστον μέλη της σε τόπο και χρόνο που θα καθοριστεί για σκοπούς μελέτης, συζήτησης και λήψης απόφασης όπου αυτό επιβάλλεται σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που αφορά τη διαχείριση τουρκοκυπριακής περιουσίας.
- 3(δ) του 59(Ι) του 2003. (4) Απαρτία αποτελούν εννέα τουλάχιστον μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και οι αποφάσεις της λαμβάνονται με την πλειοψηφία των παρόντων.
- (5) Σε κάθε συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής τηρούνται πρακτικά τα οποία κοινοποιούνται στον Κηδεμόνα και σε όλα τα μέλη της.
- (6) Αντίγραφα των αποφάσεων της Συμβουλευτικής Επιτροπής κοινοποιούνται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων και Παθόντων για ενημέρωση.
- 4 του 59(Ι) του 2003. Ειδικές επιτροπές. 4Α.—(1) Ο Κηδεμόνας, αφού λάβει υπόψη τη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και εφόσον το κρίνει σκόπιμο και αναγκαίο για την καλύτερη εφαρμογή του παρόντος Νόμου, μπορεί να διορίζει ειδικές επιτροπές σε κάθε επαρχία.
- (2) Οι ειδικές επιτροπές επιλαμβάνονται ειδικών θεμάτων που παραπέμπονται σ' αυτές από τον Κηδεμόνα ή από τη Συμβουλευτική Επιτροπή.
- (3) Ειδικές επιτροπές οι οποίες διορίζονται με βάση τα πιο πάνω συνέρχονται σε τακτικές ή έκτακτες συνεδριάσεις ανάλογα με τις ανάγκες που υφίστανται για διεκπεραίωση των εργασιών τους σε σχέση με τα ειδικά θέματα που έχουν παραπεμφθεί σ' αυτές.
- (4) Η θητεία των μελών των ειδικών επιτροπών είναι τριετής και ο αριθμός, η σύσταση και ο τρόπος λειτουργίας τους καθορίζεται από τον Κηδεμόνα κατόπιν διαβουλεύσεών του με τη Συμβουλευτική Επιτροπή.
- Νοείται ότι μέλος ειδικής επιτροπής μπορεί να επαναδιοριστεί σε οποιαδήποτε επιτροπή για δύο μόνο θητείες.
- (5) Κάθε ειδική επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία αν παρίσταται το ήμισυ του συνολικού

αριθμού των μελών της πλέον ενός.

(6) Οι αποφάσεις των ειδικών επιτροπών πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να λαμβάνονται με την πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο προεδρεύων αυτής έχει νικάσα ψήφο.

(7) Αντίγραφα των αποφάσεων των ειδικών επιτροπών κοινοποιούνται στον Κηδεμόνα για έγκριση, ο οποίος μερμνά και για την ενημέρωση της Συμβουλευτική Επιτροπής· αντίγραφα αυτών κοινοποιούνται επίσης και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων και Παθόντων για ενημέρωση.

5 του 59(I) του 2003.
Τουρκοκυπριακές
περιουσίες στον
Κηδεμόνα.

5. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, κατά τη διαχείριση των τουρκοκυπριακών περιουσιών και την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του χορηγούνται με τον παρόντα Νόμο, ο Κηδεμόνας θα έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που θα είχε ο Τουρκοκύπριος ιδιοκτήτης τους:

Νοείται ότι, παρά την τροποποίηση του βασικού νόμου με τον παρόντα Νόμο, όλες οι πράξεις ή αποφάσεις οι οποίες έγιναν ή λήφθηκαν από τον Κηδεμόνα, σύμφωνα με το βασικό νόμο, θεωρούνται ότι έγιναν ή λήφθηκαν νόμιμα.

Αρμοδιότητες
Κηδεμόνα.
2 του 99(I) του 1992.
6(α)(β)(γ) του 59(I)
του 2003.

6. Χωρίς επηρεασμό της γενικότητας του άρθρου 5, ο Κηδεμόνας έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες, τις οποίες ασκεί με τη βοήθεια δημόσιων υπαλλήλων—

(α) Διαχειρίζεται κάθε Τουρκοκυπριακή περιουσία σύμφωνα με τις συνθήκες κάθε περίπτωσης και προς το σκοπό αυτό—

(i) εισπράττει κάθε ποσό που οφείλεται στο δικαιούχο και δίνει τις αναγκαίες αποδείξεις;

2 του 119(I) του
2007.

Νοείται ότι στις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης τουρκοκυπριακής ακίνητης ιδιοκτησίας σε εκτοπισθέντες για σκοπούς στέγασης ή αυτοστέγασης σε κυβερνητικό οικισμό ή σε συνοικισμό αυτοστέγασης, οι οποίες εγγράφονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέρους IV του περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, το προβλεπόμενο μίσθωμα δε θα εισπράττεται ούτε θα θεωρείται ότι οφείλεται.

(ii) συλλέγει και διαθέτει κάθε προϊόν τέτοιας περιουσίας κατά τον επωφελέστερο για τον ιδιοκτήτη τρόπο·

(iii) προβαίνει στις αναγκαίες πληρωμές για εκπλήρωση υποχρεώσεων που αφορούν την υπό διαχείριση περιουσία·

Κεφ. 224.

3 του 1960

78 του 1965

10 του 1966

75 του 1968

51 του 1971

2 του 1978

16 του 1980

23 του 1982

68 του 1984

82 του 1984

86 του 1985

189 του 1986

12 του 1987

74 του 1988

117 του 1988

43 του 1990

65 του 1990

30(I) του 1992

90(I) του 1992

6(I) του 1993

58(I) του 1994

40(I) του 1996

31(I) του 1998

144(I) του 1999

123(I) του 2001

57(I) του 2005

5(I) του 2006

55(I) του 2006

136(I) του 2006

121(I) του 2007.

- 6(δ) του 59(I) του 2003. (iv) φροντίζει για τις αναγκαίες επιδιορθώσεις, βελτιώσεις, αναπτύξεις, καλλιέργειες, φυτεύσεις ή, όπου είναι ανάγκη, τέτοιες μετατροπές της περιουσίας οι οποίες θα ήταν επωφελείς για τον ιδιοκτήτη
- (v) κάνει διευθετήσεις, συνάπτει, τερματίζει ή ακυρώνει συμβάσεις ή αναλαμβάνει υποχρεώσεις ή επιβαρύνσεις σε σχέση προς κάθε τέτοια περιουσία και ειδικότερα εκμισθώνει αυτή με τους πιο συμφέροντες για τον ιδιοκτήτη όρους
- 6(ε) του 59(I) του 2003. Νοείται ότι εάν και εφόσον συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται μεταξύ του Κηδεμόνα και οποιουδήποτε προσώπου περιέχουν ρήτρα υπό μορφή ποινής, σε περίπτωση παράβασης τους από οποιοδήποτε από τους συμβαλλομένους θα εφαρμόζονται, σε σχέση με αυτές, οι πρόνοιες του περί Προσφορών του Δημοσίου Νόμου.
- 102(I) του 1997
44(I) του 1998
103(I) του 1998
3(I) του 1999
24(I) του 1999
32(I) του 1999
45(I) του 1999
102(I) του 1999
40(I) του 2000
164(I) του 2000
177(I) του 2000
1(I) του 2001
33(I) του 2001
58(I) του 2001
59(I) του 2001.
- (vi) πωλεί ή διαθέτει διαφορετικά κάθε τέτοια κινητή περιουσία η οποία υπόκειται σε φθορά ή που λόγω της φύσης της θα έπρεπε να πωληθεί ή διατεθεί προς το συμφέρον του ιδιοκτήτη
- (vii) γενικά κάμνει καθετί το οποίο ενδεχόμενα ή κατ' ανάγκη συνεπάγεται η διαχείριση Τουρκοκυπριακών περιουσιών.
- (β) εγείρει ή υπερασπίζεται οποιαδήποτε αγωγή ή παραπομπή ή λαμβάνει μέρος σε οποιαδήποτε διαδικασία που αφορά Τουρκοκυπριακή περιουσία ή προβαίνει σε συμβιβασμό σε αγωγή ή παραπομπή ή οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, η οποία θα ήταν επωφελής για την περιουσία αυτή ή τον ιδιοκτήτη.
- (γ) δέχεται επίδοση αγωγών, παραπομπών ή άλλων δικαστικών εγγράφων που αφορούν Τουρκοκυπριακή περιουσία, αντιπροσωπεύει και δεσμεύει τον ιδιοκτήτη οποιασδήποτε Τουρκοκυπριακής περιουσίας ενώπιον οποιασδήποτε δικαστικής, διοικητικής ή άλλης αρχής στη Δημοκρατία ή οπουδήποτε αλλού εκτός της Δημοκρατίας δίνει ή παραλαμβάνει γνωστοποιήσεις με βάση τις πρόνοιες οποιουδήποτε Νόμου που εφαρμόζεται αναφορικά με Τουρκοκυπριακή περιουσία και παρευρίσκεται σε επιτόπιες έρευνες και σε διαπραγματεύσεις που σχετίζονται με την περιουσία αυτή.
- 6(στ) του 59(I) του 2003. (δ) διαχειρίζεται το Ταμείο Τουρκοκυπριακών περιουσιών που ιδρύεται με βάση το άρθρο 11 του παρόντος Νόμου.
- (ε) κρατεί όλα τα καθορισμένα βιβλία της διαχείρισης Τουρκοκυπριακών περιουσιών.
- (στ) ζητά και παίρνει από οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, Κυβερνητικό Τμήμα ή Αρχή, πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε τουρκοκυπριακή περιουσία.
- 6(ζ) του 59(I) του 2003. (ζ) ασκεί όλα τα δικαιώματα και εκτελεί όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από οποιαδήποτε νόμιμη σύμβαση στην οποία Τουρκοκύπριος ή η Κεντρική Επιτροπή η οποία διαχειριζόταν τις τουρκοκυπριακές περιουσίες πριν από τη ψήφιση του παρόντος Νόμου, είναι συμβαλλόμενο μέρος αντί αυτού.
- (η) Γενικά, παίρνει τέτοια μέτρα ή να προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια η οποία θα ήταν αναγκαία ή σκόπιμη για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που χορηγούνται με το παρόν άρθρο:
- Νοείται ότι προκειμένου περί ακίνητης ιδιοκτησίας, ο Κηδεμόνας, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του με βάση το παρόν άρθρο, δεν μπορεί να προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα μετά τη λήξη της ισχύος του παρόντος Νόμου—
- (i) Ο ιδιοκτήτης να είναι άλλος από τον ιδιοκτήτη κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου, εκτός σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτό θα ήταν επωφελές για τον ιδιοκτήτη ή αναγκαίο για το δημόσιο συμφέρον ή
- (ii) το δικαίωμα του ιδιοκτήτη αναφορικά με την περιουσία να έχει με οποιοδήποτε

τρόπο περιοριστεί ή δεσμευτεί περισσότερο από ό,τι θα ήταν απόλυτα αναγκαίο ή επωφελές για την περιουσία αυτή ή τον ιδιοκτήτη ή αναγκαίο για το δημόσιο συμφέρον.

2 του 56(I) του 2006. **Καταργήθηκε με το άρθρο 2 του 56(I) του 2006.**
2 του 33(I) του 1998.

3 του 39(I) του 2010. **6Α.(1) Η παραβίαση δικαιώματος που κατοχυρώνει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αγωγή δικαίωμα.** Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ή και τα Πρωτόκολλά της που κυρώθηκαν από τη Δημοκρατία λόγω της εφαρμογής πρόνοιας του παρόντος Νόμου, είναι αγωγήμη.

(2) Πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι λόγω της εφαρμογής πρόνοιας του παρόντος Νόμου στη δική του περίπτωση παραβιάστηκε οποιοδήποτε δικαίωμα που κατοχυρώνει η πιο πάνω Σύμβαση ή και τα Πρωτόκολλά της, δικαιούται, εάν απορριφθεί σχετικό αίτημά του στον Υπουργό, να προσφύγει στο επαρχιακό δικαστήριο με αγωγή κατά της Δημοκρατίας και του Κηδεμόνα για την κατ' ισχυρισμόν παραβίαση και να αξιώσει για την παραβίαση τις θεραπείες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο:

Νοείται ότι σε περίπτωση που οι αιτούμενες θεραπείες περιλαμβάνουν αξίωση του ιδιοκτήτη για διάταγμα του δικαστηρίου να του αποδοθεί περιουσία του η οποία τελεί υπό καθεστώς διαχείρισης δυνάμει του παρόντος Νόμου, η αγωγή στρέφεται επίσης κατά του προσώπου που νόμιμα κατέχει την περιουσία.

(3) Το δικαστήριο προκειμένου να κρίνει σε αγωγή δυνάμει του εδαφίου (2) κατά πόσο παραβιάστηκε το δικαίωμα του ενάγοντα εξετάζει τις περιστάσεις της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη τους παράγοντες που εκάστοτε λαμβάνει υπόψη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως σχετικούς με το υπό κρίση ζήτημα όπως προκύπτουν από τη σχετική με το θέμα νομολογία του.

(4) Σε περίπτωση που σε αγωγή δυνάμει του παρόντος άρθρου το δικαστήριο κρίνει ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα του ενάγοντα αυτός δικαιούται σε:

(α) Αποζημιώσεις για τυχόν χρηματική ζημιά, απώλεια, έξοδα και δαπάνες που έχει αποδεδειγμένα υποστεί λόγω της παραβίασης,

(β) αποζημιώσεις για ζημιά ή βλάβη μη χρηματικής φύσης που έχει υποστεί λόγω της παραβίασης,

(γ) δικηγορικά έξοδα που αποδεδειγμένα έχει υποστεί λόγω της παραβίασης,

(δ) έκδοση δεσμευτικού διατάγματος αναγνώρισης δικαιώματος δυνάμει του περί Δικαστηρίων Νόμου,

- 14 του 1960
- 50 του 1962
- 11 του 1963
- 8 του 1969
- 40 του 1970
- 58 του 1972
- 1 του 1980
- 35 του 1982
- 29 του 1983
- 91 του 1983
- 16 του 1984
- 51 του 1984
- 83 του 1984
- 93 του 1984
- 18 του 1985
- 71 του 1985
- 89 του 1985
- 96 του 1986
- 317 του 1987
- 49 του 1988
- 64 του 1990

136 του 1991
 149 του 1991
 237 του 1991
 42(I) του 1992
 43(I) του 1992
 102(I) του 1992
 26(I) του 1993
 82(I) του 1995
 102(I) του 1996
 4(I) του 1997
 53(I) του 1997
 90(I) του 1997
 27(I) του 1998
 53(I) του 1998
 110(I) του 1998
 34(I) του 1999
 146(I) του 1999
 41(I) του 2000
 32(I) του 2001
 40(I) του 2002
 80(I) του 2002
 140(I) του 2002
 206(I) του 2002
 17(I) του 2004
 165(I) του 2004
 268(I) του 2004
 21(I) του 2006
 99(I) του 2007
 170(I) του 2007
 76(I) του 2008
 81(I) του 2008
 118(I) του 2008
 119(I) του 2008
 36(I) του 2009
 129(I) του 2009
 138(I) του 2009
 19(I) του 2010.

(ε) οποιαδήποτε άλλη θεραπεία που το δικαστήριο έχει εξουσία να αποδώσει κατά την άσκηση της πολιτικής του δικαιοδοσίας δυνάμει του περί Δικαστηρίων Νόμου ή οποιουδήποτε άλλου εκάστοτε σε ισχύ νόμου ή του ισχύοντος δικαίου.

(5) Για τη διαπίστωση της ζημιάς που οφείλεται στην παραβίαση κατά τα διαλαμβανόμενα στο εδάφιο (4) και τον υπολογισμό και απόδοση των δυνάμει του εν λόγω εδαφίου αποζημιώσεων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια και τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για το σκοπό αυτό από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως προκύπτουν από την εκάστοτε νομολογία του σε υποθέσεις παραβίασης του σχετικού δικαιώματος που κατοχυρώνει η πιο πάνω Σύμβαση ή και τα Πρωτόκολλά της.

(6) Σε περίπτωση που σε αγωγή δυνάμει του παρόντος άρθρου το δικαστήριο εκδίδει διάταγμα για την απόδοση στον ενάγοντα περιουσίας που τελεί υπό καθεστώς διαχείρισης, ο Κηδεμόνας και ο νόμιμος κάτοχος της περιουσίας δικαιούνται στην αγωγή με αντίστοιχη σχετική ανταπαιτήσή τους κατά του ενάγοντα, σε οποιαδήποτε ποσά εξόδων που αποδεδειγμένα έχει ο καθένας τους υποστεί για επιδιορθώσεις, βελτιώσεις, αναπτύξεις, οικοδομήσεις και μετατροπές που επέφερε στην περιουσία δυνάμει του παρόντος Νόμου:

Νοείται ότι το εν λόγω δικαίωμα του νόμιμου κατόχου είναι μόνο για έξοδα επιδιορθώσεων, βελτιώσεων, αναπτύξεων, οικοδομήσεων και μετατροπών της περιουσίας που επέφερε με την άδεια του Κηδεμόνα.

(7) Σε περίπτωση που για σκοπούς συμμόρφωσης με δικαστική απόφαση σε αγωγή δυνάμει του παρόντος άρθρου ο Κηδεμόνας αποφασίζει την άρση της διαχείρισης

τουρκοκυπριακής περιουσίας, τότε δικαιούται αυτός με αγωγή κατά του ιδιοκτήτη υπέρ του οποίου εκδόθηκε η εν λόγω δικαστική απόφαση, ή κατά των κληρονόμων ή διαδόχων του στον τίτλο, ανάλογα με την περίπτωση, σε οποιαδήποτε ποσά εξόδων που αποδεδειγμένα είχε υποστεί για επιδιορθώσεις, βελτιώσεις, αναπτύξεις, οικοδομήσεις και μετατροπές που επέφερε στην περιουσία δυνάμει του παρόντος Νόμου ενόσω τελούσε υπό καθεστώς διαχείρισης:

Νοείται ότι πρόσωπο που κατείχε νόμιμα την εν λόγω περιουσία κατά το χρόνο της δικαστικής απόφασης ή της πιο πάνω απόφασης του Κηδεμόνα και αναγκάστηκε να την εγκαταλείψει ακολούθως συνεπεία της δικαστικής απόφασης ή της άρσης της κηδεμονίας, δικαιούται με αγωγή κατά του πιο πάνω ιδιοκτήτη, των κληρονόμων και διαδόχων του στον τίτλο, σε οποιαδήποτε ποσά εξόδων που αποδεδειγμένα είχε υποστεί για επιδιορθώσεις, βελτιώσεις, αναπτύξεις, οικοδομήσεις και μετατροπές που επέφερε στην περιουσία με άδεια του Κηδεμόνα ενόσω βρισκόταν στην κατοχή του.

- 3 του 39(I) του 2010.
2 του 35(I) του 1994.
Εκχώρηση
αρμοδιοτήτων από
τον Κηδεμόνα.
- 3 του 39(I) του 2010.
7 του 59(I) του 2003.
Εξουσία Κηδεμόνα
για σύναψη
συμβάσεων σε σχέση
με τουρκο-κυπριακές
περιουσίες.
- Εξυπηρέτηση των
αναγκών των
προσφύγων.
2(α) του 144(I) του
2018.
- 8 του 59(I) του 2003.
- 2(β) του 144(I) του
2018.
- 144(I) του 2018.
- 6B.** Ο Κηδεμόνας μπορεί, εφόσον και όταν το θεωρεί σκόπιμο, να ενεργεί μέσω άλλων αρμόδιων λειτουργών η οργάνων κατόπιν γραπτής εκχώρησης προς αυτούς οποιασδήποτε από τις αρμοδιότητες του παρέχει ο βασικός νόμος.
- 6Γ.** Στα πλαίσια της εξουσία του να διαχειρίζεται τουρκοκυπριακές περιουσίες δυνάμει του άρθρου 5 του παρόντος Νόμου και κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του άρθρου 6 του παρόντος Νόμου, ο Κηδεμόνας δύναται, αφού πρώτα λάβει υπόψη τη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και τηρουμένων των επιφυλάξεων που θέτει το εν λόγω άρθρο 6, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και μόνο όπου τούτο εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, να συνάπτει συμβάσεις για την εκμίσωση ή παραχώρηση άδειας χρήσης Τουρκοκυπριακής ακίνητης ιδιοκτησίας στην Κυβέρνηση της Δημοκρατίας, σε οργανισμούς δημόσιας ωφέλειας και σε αρχές τοπικής διοίκησης δυνάμει των οποίων να επιτρέπεται η χρησιμοποίηση ή και κατοχή της ιδιοκτησίας, κατά τρόπο και υπό όρους που κατά την κρίση του Κηδεμόνα εξυπηρετούν τόσο το εν λόγω δημόσιο συμφέρον όσο και τους σκοπούς του παρόντος Νόμου.
- 7.-(1)** Ο Κηδεμόνας, κατά τη διαχείριση των τουρκοκυπριακών περιουσιών και την άσκηση των αρμοδιοτήτων του με βάση τον παρόντα Νόμο, θα μεριμνά για την εξυπηρέτηση των αναγκών των προσφύγων παράλληλα με την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των ιδιοκτητών των εν λόγω περιουσιών με βάση καθορισμένα κριτήρια:
- Νοείται ότι τουρκοκυπριακές περιουσίες που δεν είναι αναγκαίες ή είναι πέραν των αναγκών ή κρίνονται ακατάλληλες για τις στεγαστικές ή επαγγελματικές ή γεωργικές ανάγκες ή για ανάγκες δραστηριοποίησης των προσφύγων, μπορούν να ενοικιάζονται σε εξαιρετικές περιπτώσεις σε εκτοπισμένους δήμους ή κοινότητες ή σε κατοίκους ακριτικών κοινοτήτων που δεν είναι πρόσφυγες αλλά σημαντικό μέρος της γεωργικής γης τους κατελήφθη ή είναι απροσπέλαστη λόγω της τουρκικής εισβολής ή σε πρόσωπα που έχουν τον ένα γονέα πρόσφυγα με απόφαση του Κηδεμόνα, όπως θα καθορίζεται στους Κανονισμούς που εκδίδονται βάσει του Νόμου αυτού.
- (2) Συγγενής κατ' ευθείαν γραμμή μέχρι β' βαθμού συγγενείας αποβιώσαντος πρόσφυγα κατέχοντος τουρκοκυπριακή κατοικία ανεγερθείσα πριν από το έτος 1974 έχει δικαίωμα υποκατάστασης στην κατοχή της εν λόγω κατοικίας, νοουμένου ότι μέχρι την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) (Τροποποιητικού) Νόμου του 2018 δεν έχει τύχει οποιασδήποτε οικονομικής στήριξης για σκοπούς στέγασης βάσει οποιουδήποτε κυβερνητικού προσφυγικού σχεδίου και δε διαθέτει άλλη κατοικία εγγεγραμμένη επ' ονόματι είτε του ίδιου είτε της συζύγου αυτού:

Νοείται ότι, σε περίπτωση που αποβιώσας πρόσφυγας ουδένα συγγενή κατ' ευθείαν γραμμή μέχρι β' βαθμού συγγενείας έχει, η κατοχή της τουρκοκυπριακής κατοικίας τυγχάνει διαχείρισης από τον Κηδεμόνα κατά τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου διαδικασίες και τα προβλεπόμενα στους περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Κανονισμούς

Επίσημη
Εφημερίδα,

<p>Παράρτημα Τρίτο (I): 20.3.1992 9.7.1999 4.7.2003.</p>	<p>1992 έως 2003.</p>	<p>Νοείται περαιτέρω ότι, οι διατάξεις του εδαφίου (2) τυγχάνουν εφαρμογής αναφορικά με τουρκοκυπριακές κατοικίες οι οποίες κατέχονται βάσει αποφάσεων του Κηδεμόνα από πρόσφυγες που θα αποβιώσουν κατά ή μετά την έναρξη της ισχύος του περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμου του 2018, περιλαμβανομένων και των ανακτηθεισών αλλά μη διατεθεισών κατοικιών:</p>
<p>Επίσημη Εφημερίδα, Παράρτημα Τρίτο (I): 20.3.1992 9.7.1999 4.7.2003.</p>	<p>Νοείται έτι περαιτέρω ότι, στις περιπτώσεις περισσότερων του ενός δικαιούχου, η παραχώρηση της κατοικίας γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Κανονισμούς του 1992 έως 2003, κριτήρια.</p>	<p>144(I) του 2018.</p>
<p>Κατοχή και/ή χρήση τουρκοκυπριακής περιουσίας από νομικό πρόσωπο.</p>	<p>8.—(1) Τηρουμένου του εδαφίου (2), επιτρέπεται η κατοχή και/ή χρήση από οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο τουρκοκυπριακής περιουσίας. (2) Σε περίπτωση που ο έλεγχος ή το εταιρικό κεφάλαιο του νομικού προσώπου παύσει να ανήκει σε πρόσφυγες, κάθε κατοχή και/ή χρήση τουρκοκυπριακής περιουσίας υπό του νομικού προσώπου τερματίζονται.</p>	
<p>Αναστολή πληρωμής χρεών οφειλομένων σε ιδιοκτήτη τουρκοκυπριακής περιουσίας.</p>	<p>9. Η πληρωμή οποιουδήποτε ποσού που οφείλεται σε ιδιοκτήτη τουρκοκυπριακής περιουσίας σε σχέση με την περιουσία αυτή αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στην Κυπριακή Δημοκρατία λόγω της τουρκικής κατοχής.</p>	
<p>Ιεραρχική προσφυγή. 9 του 59(I) του 2003.</p>	<p>10.—(1) Κάθε ενοικιαστής/αδειούχος που δεν ικανοποιείται από απόφαση του Κηδεμόνα η οποία λαμβάνεται με βάση τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και των με βάση αυτόν εκδιδόμενων Κανονισμών έχει το δικαίωμα, μέσα σε τριάντα ημέρες από την ημέρα που κοινοποιείται σ' αυτόν η εν λόγω απόφαση, με έγγραφη προσφυγή του στην οποία να εκτίθενται οι λόγοι που την επέβαλαν να προσβάλει την απόφαση αυτή. (2) Κάθε προσφυγή που ασκείται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος άρθρου απευθύνεται προς την ειδικώς προς τούτο εγκαθιδρυόμενη εξ Υπουργών Επιτροπή που αποτελείται από τους Υπουργούς Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. (3) Η κατά το προηγούμενο εδάφιο εγκαθιδρυόμενη εξ Υπουργών Επιτροπή εξετάζει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την προσφυγή που έγινε προς αυτή και, αφού ακούσει ή δώσει την ευκαιρία στον προσφεύγοντα να υποστηρίξει τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίζεται η προσφυγή, αποφασίζει σχετικά και κοινοποιεί την απόφασή της χωρίς καθυστέρηση στον προσφεύγοντα: Νοείται ότι η εξ Υπουργών Επιτροπή μπορεί να αναθέτει σε λειτουργούς των Υπουργείων της να εξετάζουν ορισμένα θέματα που περιλαμβάνει η προσφυγή και να υποβάλλουν σ' αυτή το πόρισμα της εξέτασης αυτής πριν από την έκδοση της απόφασής της πάνω στην προσφυγή. (4) Η δυνάμει των διατάξεων του παρόντος άρθρου ασκηθείσα προσφυγή αναστέλλει την εκτέλεση οποιασδήποτε απόφασης του Κηδεμόνα εναντίον της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή μέχρι την έκδοση της απόφασής της εξ Υπουργών Επιτροπής.</p>	

- Ταμείο Τουρκοκυπριακών περιουσιών. **11.—(1)** Ιδρύεται με τον παρόντα Νόμο και για τους σκοπούς του Νόμου αυτού Ειδικό Ταμείο με την επωνυμία «Ταμείο Τουρκοκυπριακών Περιουσιών», το οποίο βρίσκεται κάτω από τη διαχείριση του Κηδεμόνα. Στο Ταμείο κατατίθενται όλες οι εισπράξεις και από αυτό γίνονται όλες οι πληρωμές, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου.
- (2) Ο Κηδεμόνας τηρεί όλα τα καθορισμένα βιβλία του Ταμείου και για τη λογιστική διαχείριση του Ταμείου ακολουθεί όλες τις δημοσιονομικές οδηγίες που εφαρμόζονται στη δημόσια υπηρεσία.
- 3 του 35(I) του 1994. (3) Το Ταμείο έχει δικό του προϋπολογισμό που καταρτίζεται κάθε χρόνο από τον Κηδεμόνα και υπόκειται στην έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου και της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- (4) Ο προϋπολογισμός καλύπτει το οικονομικό πρόγραμμα του Ταμείου για κάθε οικονομικό έτος, το οποίο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου.
- Έλεγχος λογαριασμών. **12.—(1)** Οι λογαριασμοί του Ειδικού Ταμείου ελέγχονται κάθε χρόνο από το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.
- (2) Ο Γενικός Ελεγκτής μπορεί να καλέσει τον Κηδεμόνα ή άλλο εκπρόσωπό του, για να του δώσει πληροφορίες και επεξηγήσεις ή να του παραδώσει οποιοδήποτε βιβλίο, συμβόλαιο, λογαριασμό ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο αναγκαίο για τον έλεγχο.
- 10 του 59(I) του 2003. (3) Οι λογαριασμοί του Ειδικού Ταμείου πρέπει να είναι έτοιμοι για έλεγχο μέχρι το τέλος Απριλίου του αμέσως επόμενου χρόνου στον οποίο αναφέρεται ο έλεγχος.
- (4) Μόλις συμπληρωθεί ο έλεγχος και εν πάση περιπτώσει όχι αργότερα από τις 30 Ιουνίου, ο Γενικός Ελεγκτής οφείλει να υποβάλει στον Κηδεμόνα τους ελεγμένους λογαριασμούς και την Έκθεσή του πάνω σ' αυτούς.
- Ετήσια Έκθεση. **13.** Το ταχύτερο δυνατό, μετά τη λήξη κάθε χρόνου, ο Κηδεμόνας οφείλει να υποβάλει στη Βουλή των Αντιπροσώπων ετήσια Έκθεση αναφορικά με τις αρμοδιότητές του, τις οποίες άσκησε στο δοσμένο χρόνο, μαζί με αντίγραφο των ελεγμένων λογαριασμών του Ειδικού Ταμείου και την Έκθεση του Γενικού Ελεγκτή.
- Μη εφαρμογή του περί Ενοικιοστασίου Νόμου. 23 του 1983
51 του 1983
39 του 1984
79 του 1986
94 του 1986
135 του 1988
51 του 1989. **14.** Οι διατάξεις του περί Ενοικιοστασίου Νόμου δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις Τουρκοκυπριακών περιουσιών.
- Αδικήματα. **15.—(1)** Κάθε πρόσωπο το οποίο—
- (α) Χωρίς εύλογη αιτία αρνείται να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία που γνωρίζει και που του έχει ζητηθεί από τον Κηδεμόνα
- (β) πληρώνει οποιοδήποτε χρέος οφειλόμενο προς Τουρκοκύπριο σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο αντί στον Κηδεμόνα
- (γ) αποκτά κατοχή ή με οποιοδήποτε τρόπο χρήση Τουρκοκυπριακής περιουσίας κατά τρόπο διαφορετικό από ότι προβλέπεται στον παρόντα Νόμο,
- είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες ή και στις δυο αυτές ποινές.

(2) Το Δικαστήριο θα έχει παράλληλα εξουσία σε περίπτωση καταδίκης να εκδίδει διάταγμα έξωσης ή απαγόρευσης χρήσης εναντίον προσώπων που κατέχουν, χρησιμοποιούν με οποιοδήποτε τρόπο τουρκοκυπριακή περιουσία αντίθετα με τις πρόνοιες του παρόντος Νόμου.

2 του 7(Ι) του 1996. (3) Ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλα μέτρα τα οποία θα ληφθούν εναντίον προσώπου που αποκτά κατοχή ή χρήση τουρκοκυπριακής περιουσίας κατά τρόπο διαφορετικό από ό,τι προβλέπεται στον παρόντα Νόμο, ο Κηδεμόνας ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του μπορεί να προβεί, με τη βοήθεια της Αστυνομίας, αν χρειασθεί, στην ανάκτηση της κατοχής της τουρκοκυπριακής περιουσίας και στη μετακίνηση ή και απομάκρυνση από αυτή οποιοδήποτε αντικείμενου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού και ο Κηδεμόνας ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του οφείλει να λάβει κάθε εύλογο μέτρο για την ασφαλή φύλαξή τους:

11(α) του 59(Ι) του 2003. Νοείται ότι πριν από τη λήψη των ως άνω αναφερόμενων μέτρων ο Κηδεμόνας ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του θα επιδίδει γραπτή ειδοποίηση προς τον παραβάτη ή το πρόσωπο που έχει την ευθύνη ή τον έλεγχο του αντικειμένου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού, σε περίπτωση που είναι γνωστός, όπως, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη λήψη της, παραδώσει την κατοχή της τουρκοκυπριακής περιουσίας ή μετακινήσει ή και απομακρύνει από αυτή οποιοδήποτε αντικείμενο, είδος, όργανο, κατασκευάσμα ή υλικό. Αν η προσωπική επίδοση της γραπτής ειδοποίησης δεν καταστεί δυνατή ή αν ο παραβάτης ή το πρόσωπο που έχει την ευθύνη ή τον έλεγχο του αντικειμένου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού δεν είναι γνωστός, αυτή τοιχοκολλάται σε περίοπτο μέρος κατά την κρίση του Κηδεμόνα ή του εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου του.

Νοείται περαιτέρω ότι ο παραβάτης, από τη λήψη της ως άνω γραπτής ειδοποίησης, δικαιούται να υποβάλει αίτηση η οποία εξετάζεται εντός τριάντα ημερών και η αιτούμενη τουρκοκυπριακή περιουσία παραχωρείται σ' αυτόν κατά προτεραιότητα, εφόσον πληρεί τα κριτήρια.

Νοείται περαιτέρω ότι ο Κηδεμόνας θα γνωστοποιεί στη Βουλή από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου, τα ονόματα των παρανόμως κατεχόντων η χρησιμοποιούντων τουρκοκυπριακή περιουσία, των ειδοποιουμένων να παραδώσουν την κατοχή ή χρήση και εκείνων από τους οποίους έγινε ανάκτηση της κατοχής ή χρήσης τουρκοκυπριακής περιουσίας:

11(α) του 59(Ι) του 2003. Νοείται έτι περαιτέρω ότι οποιοδήποτε πρόσωπο δεν κατέχει έγγραφο παραχώρησης επ' ονόματί του τουρκοκυπριακής περιουσίας, τεκμαίρεται ότι κατέχει αυτή παράνομα.

11(β) του 59(Ι) του 2003. (3Α) Στις περιπτώσεις όπου ο ενοικιαστής τουρκοκυπριακής περιουσίας αλλάζει τόπο διαμονής, τότε, εφόσον συνεχίζει να χρησιμοποιεί την τουρκοκυπριακή περιουσία που του παραχωρήθηκε, ο Κηδεμόνας δύναται να παρατείνει την εν λόγω μίσθωση στο ίδιο πρόσωπο. Στις περιπτώσεις επίσης όπου ο μισθητής συνταξιοδοτείται, αλλά συνεχίζει να είναι δραστηριοποιημένος, ο Κηδεμόνας δύναται να επιτρέψει τη συνέχιση της μίσθωσης του όλου ή μέρους της τουρκοκυπριακής περιουσίας:

Νοείται ότι στις περιπτώσεις όπου, τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος εδαφίου, ο Κηδεμόνας δεν παρατείνει τη μίσθωση τουρκοκυπριακής περιουσίας, αλλά ασκεί το δικαίωμα ανάκτησης της κατοχής της, εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι προϋποθέσεις παραχώρησης τέτοιας περιουσίας δυνάμει του παρόντος Νόμου και των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών.

(4) (α) Όλες οι δαπάνες που θα γίνουν από τον Κηδεμόνα ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του για την ανάκτηση της κατοχής της τουρκοκυπριακής περιουσίας και τη μετακίνηση, απομάκρυνση και φύλαξη οποιοδήποτε αντικειμένου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού, καταβάλλονται στον Κηδεμόνα ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του από τον παραβάτη ή το πρόσωπο που έχει την ευθύνη ή τον έλεγχο του αντικειμένου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού.

(β) Σε περίπτωση που δεν είναι γνωστός στον Κηδεμόνα ή στον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του ο παραβάτης ή το πρόσωπο που έχει την ευθύνη ή τον έλεγχο του αντικείμενου, είδους, οργάνου, κατασκευάσματος ή υλικού που είναι υπό τη φύλαξη του Κηδεμόνα ή του εξουσιοδοτημένου αντιπρόσωπού του, αυτός οφείλει να προβεί σε γνωστοποίηση που θα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και με την οποία θα περιγράφει το αντικείμενο, είδος, όργανο, κατασκευάσμα, ή υλικό και θα καλεί κάθε πρόσωπο που το διεκδικεί να υποβάλει την απαίτησή του στον Κηδεμόνα ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση αυτή.

(γ) Κάθε αντικείμενο, είδος, όργανο, κατασκευάσμα, ή υλικό που φυλάσσεται από τον Κηδεμόνα ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του και το οποίο δε διεκδικηθεί μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση της γνωστοποίησης που αναφέρεται στην υποπαραγράφο (β) πιο πάνω ή δεν παραληφθεί από τον ιδιοκτήτη του κατόπιν ειδοποίησης μέσα σε ένα μήνα από την ημέρα της ειδοποίησης, μπορεί να πωληθεί ή να διατεθεί κατά τρόπο άλλο ή να καταστραφεί, όπως θα καθορισθεί από τον Κηδεμόνα ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του.

Κανονισμοί. **16.—(1)** Το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει μέσα σε δύο μήνες από την έναρξη της ισχύος του Νόμου αυτού Κανονισμούς που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας για την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και για τον καθορισμό κάθε θέματος το οποίο σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές είναι δυνατόν ή πρέπει να καθορισθεί.

(2) Χωρίς να επηρεάζεται η γενικότητα του εδαφίου (1), οι Κανονισμοί που θα εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο μπορούν να προβλέπουν για τα κριτήρια που θα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις εκμίσθωσης της τουρκοκυπριακής περιουσίας και τη σχετική διαδικασία που θα ακολουθείται.

2 του 141(Ι) του 2009. (3) Κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του παρόντος άρθρου δύνανται να έχουν αναδρομική ισχύ εν όλω ή εν μέρει.

Ισχύς του παρόντος Νόμου. **17.** Ο Νόμος αυτός αρχίζει να εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1991 και παραμένει σε ισχύ μέχρις ότου το Υπουργικό Συμβούλιο, με γνωστοποίησή του που θα δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, κηρύξει τη λήξη της ισχύος αυτού.

13 του 59(Ι) του 2003. **13.** Ο παρών Νόμος (59(Ι) του 2003) τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, εκτός από το εδάφιο (4) του άρθρου 4Α που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4 αυτού, το οποίο τίθεται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2004.